

بررسی

تحلیلی و تاریخی

انقلاب اسلامی ایران

سید علی پیمبری

نشرشکوفه های دانش

۱۳۹۳

سرشناسه : پیغمبری، سیدعباس، ۱۳۳۶ -
 عنوان و نام : بررسی تحلیلی و تاریخی انقلاب اسلامی ایران / سیدعباس پیغمبری.
 پدیدآور
 مشخصات نشر : تهران : شکوفه های دانش، ۱۳۹۳.
 مشخصات : ۲۰۸ ص.
 ظاهری
 شابک : ۳-۳۳-۷۴۰۱-۹۶۴-۹۷۸-۵۵۰۰۰ ریال:
 وضعیت فهرست : فیا
 نویسنده
 یادداشت : کتابنامه.
 موضوع : ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- علل
 رده بندی ننگر : DSK ۱۵۵۱/پ ۸۶ پ ۴ ۱۳۹۳
 رده بندی دیویی : ۹۵۵/۰۸۳
 شماره کتابشناسی : ۳۶۰ ۲۷
 ملی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

عنوان : بررسی تحلیلی و تاریخی انقلاب اسلامی ایران

نویسنده: سیدعباس پیغمبری

ناشر: نشر شکوفه های دانش

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۳

طرح روی جلد: غلامرضا عباسی

شمارگان : ۳۰۰۰ جلد

چاپ و لیتوگرافی: نگار قم

شابک: ۳-۳۳-۷۴۰۱-۹۶۴-۹۷۸-۵۵۰۰۰ ISBN:

قیمت : ۶۰۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

تلفن مرکز پخش : ۳۳۷۲۴۷۳۳

فهرست

۷	پیشگفتار.....
۹	مقدمه.....
۱۱	بخش اول: تحلیل انقلاب اسلامی ایران (بررسی چرایی وقوع انقلاب اسلامی)
۱۳	فصل اول: مباحث مقدماتی.....
۱۳	الف - مفهوم انقلاب.....
۱۳	ب - عوامل انقلاب.....
۱۶	ج - ویژگی‌های انقلاب.....
۱۶	د - تفاوت انقلاب با دیگر پدیده‌های اجتماعی.....
۱۸	فصل دوم: کلیات و پانهای عمده انقلاب بعد از رنسانس.....
۱۹	الف - مکتب لایس و متفکرین آن.....
۲۱	ب - مکتب کمون و متفکرین آن.....
۲۲	ج - اشتراکات و تفاوت‌های دو مکتب.....
۲۲	د - نقد عملکرد دو مکتب.....
۲۴	هـ - جریان سوم یا منتقدین دو مکتب.....
۳۱	و - اعتراف مدیران ارشد.....
۳۵	فصل سوم: علل بوجود آمدن و راه برورنجات از وضع موجود.....
۳۵	الف - علل بوجود آمدن شرایط موجود.....
۳۹	ب - راه نجات از وضع موجود.....
۴۲	فصل چهارم تحلیل انقلاب اسلامی.....
۴۲	الف - انقلاب اسلامی از نظر اندیشمندان مختلف.....
۵۱	ب - نظر برگزیده در تحلیل انقلاب اسلامی ایران.....
۵۷	فصل پنجم: آسیب شناسی انقلاب اسلامی.....
۵۷	الف - دشمن شناسی جامعه اسلامی.....
۶۰	ب - آسیب شناسی خارجی.....
۹۰	بخش دوم: تاریخ انقلاب اسلامی (بررسی چگونگی وقوع انقلاب اسلامی)
۹۲	فصل اول: سیر تاریخی انقلاب اسلامی.....
۹۳	الف - نهضت تحریم تنباکو.....
۹۶	ب - نهضت عدالتخانه (مشروطیت).....

ج- نهضت ملی شدن صنعت نفت.....	۱۰۴
د- نهضت حضرت امام خمینی (قدس سره).....	۱۱۴
فصل دوم: دستاوردهای سیاسی اجتماعی انقلاب اسلامی ایران.....	۱۲۲
الف- دستاوردهای سیاسی.....	۱۲۴
فصل سوم: دستاوردهای اقتصادی و توسعه ای.....	۱۴۴
فصل چهارم: بررسی تغییرات در ساختار منطقه و جهان.....	۱۸۱
فصل پنجم: آینده شناسی انقلاب اسلامی ایران.....	۲۰۲
الف- فرآیند تحقق اهداف انقلاب اسلامی ایران از بیان رهبر انقلاب.....	۲۰۲
ب- چشم انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران.....	۲۰۴
کتابنامه.....	۲۰۸

پیشگفتار

وقوع انقلاب اسلامی ایران از مه مترین پدیده های اواخر قرن بیستم بود، که تحولات سیاسی، اجتماعی عمیقی در ایران و منطقه و حتی بلوک بندیهای جهانی رابه دنبال داشت.

این پدیده بسیار مهم و بااهمیت باگذشت زمان نه تنها دچار فرسودگی و فراموشی نشده است، بلکه آثار و اثرات عظیم آن چه در محدوده مرزهای جغرافیایی ایران و چه در سطح منطقه و جهان مرز زبیش ازپیش آشکارتر میشود. به همین دلیل شناخت آن یک امر ضروری و حیاتی است.

مطالعه، بررسی و شناخت کلی آن به طور قطع و یقین در یک یا چند جلد کتاب امکان پذیر نخواهد بود. لذا آشنا شدن با این پدیده آسمانی در قالب دو واحد درسی یک ظلم فاحشی است که در حال حاضر برحق این پدیده الهی اعمال شده است، به هر حال آنچه به عنوان یک واقعیت ناچار هستیم آن کنار بیاییم این است که زیر عنوان "انقلاب اسلامی ایران" یک درس دو واحدی برای دانشجویان عزیز در مقطع کارشناسی باید مطالبی را طرح نماییم.

پس از اولین کتاب برای این درس که به همت آیت الله محمد زنجانی با عنوان ریشه های انقلاب اسلامی چاپ و در دانشگاه ها ارائه شده است، امروز بیش از ۱۲ تا ۱۰ عنوان کتاب مختلف منتشر و تدریس شده است که هر کدام انتظار ما را به آن پرداخته اند.

نگارنده در طول دهسال گذشته که افتخار تدریس این درس را در دانشگاه های مختلف از جمله دانشگاه شهید بهشتی - تهران - رجائی و ... داشته است، استفاده از تجارب تدریس به این نتیجه رسیده ام که حق این درس آنست که در چهار واحد درسی ارائه گردد ولی تا تحقق این آرزو و رسیدن به این خواست، ناچار هستیم اجمالی از مسائل و سرفصلهای مهم مربوط به انقلاب اسلامی را در آن بگنجانیم.

یکی از کتابهایی که در دو سال گذشته از طرف نهاد مقام معظم رهبری در دانشگاه ها مورد تایید و معرفی گردیده است کتاب «انقلاب اسلامی ایران - دیروز، امروز، فردا» - به

قلم استاد گرانقدر جناب آقای محسن نصری می باشد که به نظر میرسد نسبت به سایر کتابهای چاپ شده ذیل این عنوان امتیازات و ویژگیهای بیشتری دارد ، ولی درعین حال برای اینکه یک دانشجو از حداقل های مربوط به انقلاب اسلامی آگاهی پیدا کند لازم است از منظر تحلیلی نیز مطالبی گفته شود.

با این نگاه و برداشت بود، که صاحب قلم به این نتیجه رسید که در نوشته حاضر نخست چرانی (یا تحلیل) انقلاب اسلامی را طرح نموده و سپس دربخش دیگری با عنوان بررسی چگونگی (یا تاریخ) انقلاب اسلامی به سیر تاریخی و دستاوردهای آن بپردازد. ...

www.ketab.ir

مقدمه

رخداد بزرگ انقلاب اسلامی ایران به عنوان یکی از بزرگترین و مهمترین حوادث نیمه دوم قرن بیستم، دگرگونیهای عمیقی را در کشور ایران به وجود آورد. بسیاری از نظریه پردازان جهان سیاست، درنگاه اول آنرا به عنوان یک تحول در محدود جغرافیای سرزمین ایران قلمداد میکردند که باگذشت زمان و پایان یافتن قرن بیستم به خاموشی و سکون خواهد گرایید.

اما بر همگان روشن شد که نگاه بنیانگذار این انقلاب یعنی حضرت امام خمینی (ره) عمیق ترین و بلندترین نگاه به این انقلاب بود، زیرا از نظر ایشان انقلاب اسلامی ایران نه تنها نقطه عطفی بر نظام ۲۵۰۰ ساله ستمشاهی است، بلکه آغازی بر یک تحول بنیادین خواهد بود که جهان اسلام و ساختار نظام بینالملل را دگرگون خواهد نمود.

لذا درست در یک مقطع بسیار حساس تاریخی درحالی که قدرتهای سلطه گر شرق و غرب با هم دستی دولتهای منطقه، جنگ تمام عیاری را بر این کشورتحمیل کرده و پایان یافتن انقلاب اسلامی ایران را انتظار می کشیدند، آن ابراهیم زمان فرمودند: «با قاطعیت اعلام میکنم، اسلام ابرقوتها را به خاک مذلت خواهد نشاند.» و فرمود: «این قرن، قرن غلبه مستضعفین بر مستکبرین خواهد بود.»

طولی نکشید که این پیشگویی ها و آینده نگری های میرگانه ایشان در صحنه عمل محقق شد و جنبش ها و حرکتهای زیادی را در منطقه ها به وجود آورد. در پیرامون این انقلاب عظیم (که هم در پیدایش و هم در روش مبارزه با سائرانقلاب هامتفاوت است) کتابهای زیادی به رشته تحریر درآمده است که هر یک از بعدی از ابعادگسترده آن پرداخته اند.

نگارنده این سطور با استفاده ازتجارب تدریس این درس در دانشگاه و با استفاده از آثارارزشمند مکتوب استادان محترمی که در پیرامون این موضوع قلم فرسایی کرده اند، نوشته حاضر را با عنوان «بررسی تحلیلی و تاریخی انقلاب اسلامی ایران» در قالب دوبخش تنظیم و تقدیم خوانندگان عزیز می نمایم
بخش نخست با عنوان «بررسی تحلیلی انقلاب اسلامی» در پنج فصل تنظیم شده است.

در فصل اول بعد از تعریف مفهوم انقلاب، به عوامل و ویژگیها و تفاوت آن با دیگر پدیده ها پرداخته ایم.

و در فصل دوم به سیر پیدایش دو مکتب لیبرالیسم و کمونیسم اشاره شده و به بنیست رسیدن این مکاتب تشریح گردیده است.

در فصل سوم علل بنیست، و راه برونرفت از آن توضیح داده شده و در فصل چهارم تحلیل انقلاب اسلامی از منظر اندیشمندان و نظربرگزیده در مورد انقلاب اسلامی تبیین گردیده است.

فصل پایانی، این بخش به موضوع آسیب شناسی انقلاب و معرفی دشمنان داخلی و خارجی اختصاص داده شده است.

بخش دوم کتاب نیز با عنوان "بررسی تاریخی انقلاب اسلامی" در قالب پنج فصل بررسی شده است. در فصل اول سیر تاریخی انقلاب اسلامی از مقطع نهضت تنباکو (۱۲۷۰ شمسی تا در انقلاب در سال ۱۳۵۷ ترسیم شده است.

در فصل دوم بطور اجمال دستاوردهای سیاسی اجتماعی انقلاب تشریح شده است. و در فصل سوم از دستاوردهای اقتصادی و توسعه ای نمونه هایی ذکر گردیده است.

فصل چهارم تغییرات منطقه ای و جهان مورد بحث قرار گرفته است.

از آنجا که انقلاب اسلامی در یک تکاملی بود اهداف و آرمانهای بلندی را دنبال میکند در فصل پنجم، که فصل پایانی کتاب نیز می باشد، با عنوان "آینده شناسی انقلاب اسلامی" به تشریح تمدن نوین اسلامی پرداخته ایم.

همانگونه که در پیشگفتار اشاره شد، شناخت انقلاب اسلامی ایران به عنوان یک پدیده منحصر به فرد قرن بیستم در قالب چند کتاب و یک واحد درسی امکانپذیر نیست، ولی به هر حال به تناسب شرایط و موقعیت های موجود، لازم است در کمترین زمان، بیشترین مطالب عرضه شود که طبیعتاً این روش خالی از نقص و اشکال نخواهد بود.

امید است استادان گرانقدر و صاحب نظران اهل قلم و خوانندگان محترم در راستای هرچه غنی تر شدن این نوشتار، ما را از راهنمایی ها و ارشادات خود بهره مند فرمایند.